

Učiteljski TOVARIS.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celi poli. Cena mu je za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise, naročnino in oznanila prejema in razpošiljanje oskerbuje založništvo.

List 24.

V Ljubljani, 15. decembra 1881.

Tečaj XXI.

Misli o sreči in o tem, kar se je drži.

(Spisal Armín Vranski.)

Boj, trd boj je življenje. Človeku tú na zemlji je prisojen težaven, mučen stán: boríti se mu je, da živí, da hrani sebe in drage svoje. Brez muke zemljanom ni bivati in prav ima Boris Mirán, veleč:

Kedor v tej solzni je dolíni rojen
Gotovo trpljenja del mu je prisojen.

Torej trpljenje je človeškemu rodu uže vcepljeno; ono mu je dedščina po njega prvem članu. Trpí in trpeti mora vsakedó, le jednako ne vsak: jeden več, drugi manj. Brez truda nič se ne izvrší, brez trpljenja ničesa doseči ni, — tedaj i sreče ne! Dà sreče! Kedó jo pa sploh tú na zemlji doseči more? Pač nihče, — a hrepení vsakdo po njej! Zató se trúdi, zató borí . . In prav takó! Ne bilo bi dobro zemljanu, katerega bi obseval vedno sreče mili svít.

„Noch keinen sah ich fröhlich enden,
Auf den mit immervollen Händen
Die Götter ihre Gaben streu'n“.

Trpljenje tedaj potrebno je, da se bližamo sreči, da si potrudimo dohiti jo. A razni so pojmi o tej sreči, raznoteri nazori o njej . . .

Kmetič, ki od zore do mraka težko dela, da si znojnim obrazom prisluži borni svoj kos kruha, — zavidljivo gleda svojega soseda, bogatega gospoda. „Od jutra do večera se napenjam, delam in se znojim, — a kljubu temu si ne morem prihraniti ničesa. Koliko denarja pa ima moj sosed, kako se vedno zabava in razveseljuje! Jaz pa se trudim dan za dném, ves teden do nedelje, in ničesa nímam nego skrbi. Oh, da bi le jedno leto mogel biti tako srečen, kakor bogat moj sosed!“ — Tako modruje prosták. Je-li pravo zadel? Težko. Bogastvo še ni sreča. Mordá je ubog kmet dosti srečnejši od gizdavega bogataša . .

„Zadovoljnost z malim:
To je tečna hrana;
A bogastvo ti je
Večkrat kost obrana.
Kdor mi tega ne verjame
Pri bogatih naj se vprašuje“.

(„Zvonov“ Y. „Mislí.“)

Zavídan bogatín res mož je imovít, ni mu treba trpeti pomanjkanja v ničem: vsega ima dovelj v telesne mu potrebe. A on ne čuti dobrote svoje imovítosti, ne mísli, da bi tudi drugače se mu godíti moglo: z mladih let uže se mu takó godí, njemu je blagostanje navada. Je-li je zadovoljen, srečen? Zmírom dobro i ni dobro. — Kakó pa vé ceniti trpín, ki vedno borí se z življenja burnimi valovi, ako mu kedaj napóči prijeten trenutek, mileja doba, — to premembo: on jo povoljno uporablja, on ima užitek od nje, — vsaj tedaj vé in čuti, kakó se „dobro“ človeku príleže!

„Wenn alle Tag' im Jahre gefeiert würden,
So würden Spiel so lästig sein wie Arbeit:
Doch seltene Feiertage sind erwünscht“.

(Shakespeare.) *)

Zadovoljnost z malim to je tečna hrana! Vadi naj se torej človek, zadovoljen biti z malim. Vzgaјati pa se mora v to koj v prvi svoji dôbi . . . Potem ne bode čutil nesrečnega se radi tega, ker ima manj nego njegov sosed, ker mu je marsičesa pogrešati, kar drugi posedujejo v obilici.

„Čim manjši pohlep,
Tem manje potreb“.

(Y. „Mislí.“)

Bêda, nadloga bode nam strpliveja, ako smo se vadili v zadovoljstvu z malim, vadili tudi tedaj, ko smo užili milejše čase. Obúp se nas ne bo polastil potem, ako nas doide nesreče vál, tolažili se bomo sè zavéstjo, da nismo sami, katerim Bog dodelil je trpljenja delež. „Solamen miseris socios habuisse dolorum!“

Vera, živa vera in zaupljivost v Boga in njega dobrotu pripomore, da človek tudi največjo nesrečo lahko prenese, da ne čuti preveč nje grenobo . . .

„Bog strahuje, kogar ljubi,
Križev daje mu, nadlóg“.

(Stritar.)

Za dežjem solnce posije, po žalosti z nova napóči veselje, radóst: to je uže takó urejeno tu na tem svetu. Sreče ne išči na zemeljskih tléh, — stanovitne sreče. Sreča je opotočna! — Kako jo marsikdó loví to posvetno srečo! Kaj vse žrtvuje v nje dosego! In ko méni, da je dobil,

*) Glej: Henrik IV., 1. del, II. čin, 2. prizor.

po čemur tako zeló je hrepenél, uvidi, da vendar-le pravega še dosegel ni: nova želja se mu obudi, ona mu zdajci zavlada v oprsji, njo utéšiti zdaj želí . . Zmírom, neprestano pač gojí nove nade, — a napósled pa poreče z Jos. Cimpermanom:

Kar v prsih nadéj sem gojil cvetóčih,
Najlepšim hitro je odpadel cvét . . .

Naj ga li ta prevára zbega, pripravi v obup? Ne. Míрно naj se udá osodi, — in strpljíva mu bode!

„Slab mož je tísti, ki upogne ga osoda
Ko sreča skrije solnčni mu obraz,
Solzami se ne priborí svoboda,
Srčnostjo hočem jo doseči jaz“

poje isti naš Cimperman.

Srčen bodi, ko preganja te nesreča! V delu išči tolažíla, v krepkem, ustrajnem delu! Delaven človek — bodi-si telesno ali duševno delaven — nikoli prav nesrečen ne bo: — delo mu je sreča! Lenoba pokonča možá, a delo ga okrepčuje . .

„Ne plaši se znója, ne straši se bója,
Šaj moško dejanje krepčuje možá,
A pokoj mu zdrave moči pokončá:
Dejanje mi ljubi in boj se pokója!“

Takó nas uči divni „Zvonov“ pesnik X.

V vèdi iščimo krepíla, v leposlovji razvedrila. Kdor se rad ukvarja sè znanostjo, kdor se ugljubi v naših pesnikov duh ter i poskuša, ta duh zapopasti in uporabljovati v življenske mu namére: isti priboril si je zaklad dragocén, ki več velja nego kúpi zlatá. Omikan človek ima v vednosti svoj neusahljiv vir najboljše zabave.

Vstrajno delaj in ohranil si boš veselje, dobro voljo. Vesel pa naj bo človek po mogočesti zmírom. Veselje je milo solnce, v kojem vse najbolje kalí, najbolj zorí. Človek vé, kaj mu Bog prisodil je tú na zemlji, in uprav zató naj se ne žalostí preveč, če nezgoda ga kedaj dohití, če sreča mili mu odvrne svoj obraz. Uže pagán Mark Avrel uči: „Vedno bodi samega sebe vladár ter ostani dobre volje v prijetnih ko i v slabih dnéh“. Ne upogne naj te koj nemíle osode udarec, krepko se mu ustavlja, bóri se, ustrajaj! To veléva moževska ti čast! Mirán, ne-oplašen glej v bodočnost, — in če ta te trešči i v propast . . V Boga zaupaj in v lastno moč, v lastno znanje. Odjenjaj v svojem napôru, kolikor moreš! Potrpnó udaj se oblasti, katerej imaš slušati, katere ukazom pokornim biti presveta ti je dolžnost: — in lahkotno boš potlej nosil vsa breména, vse gorjé — čeravno jih sam zakrivil nisi, — kajti

Vsi, ki v umrljívem smo živóti,
Sluge smo drug drugemu naspróti.

(Y. „Misli“.)

I.

France Svetličič.

Da so pesmice Svetličičeve res biseri v slovenskem slovstvu, vidi vsak, kdor ima serce za lepoto, ki se razkazuje v poeziji.

Pravi pesnik svojih dovršenih umotvorov navadno ne popravlja. Tako je tudi Svetličič v svojih pesmicah le tu in tam kaj preuredil, kar razodeva njegovo tanko čutilo ter spričuje, da se časih z malo premémbo zboljša mnogo. Tako je popravil v baladi „Erazem Ravbar“ v I. kitici 4. versti: Nobena več možkih za sebe ni vnela v . . . za sé ni unela; v III. kit. versto predzadnjo: Ko beli med ternjem je limbarjev cvet v Lilije cvet, spoznavši, da je limbar (Lilienberg) beseda Markova! — V sonetu „Dekletam“ v III. kit. 3. versti: Pregrešno slasti moč ni posmodila v Pregrešne slasti itd. — Pesmico „O pomladi“ v 2. versti: Topleji solnce greje nas v Topleje itd.; v zadnji verstici: Tud nam veselim bit' veli v In ali pa nam veselim . . — V zabavlji „Oném“ v II. kit. 4. v.: Mu lačna nesnaga v Lačna grdoba nar lepši objé. — V sonetu „Mladenčem“ v III. 2: Deklet nedolžnih, bistroomskih lica v Deklet slovenskih . . — V sonetu „Mornar“ III. 3: Po kateri znancov množ'ca se spreha v Znancov mnogo se spreha. — V himni „Ob vojski“ II. 4: So vasi in tergi, v katerih pred ljudi se terlo je v Ki se préd ljudi v njih terlo je; III. 4: . . dokler bije v nas serce v Dokler triplje v nas serce. — V pravljici „Čudno jezero“ IV. 4: Utergati zmed njih eno v Da bi utergal njih eno; VII. 2: Po kateri sem otrok skakljal v Ki sem otrok po njej skakljal. — V enaki „Zgubljena zvezda“ I. 3: Ki šle so na neba širjavo v Na neba planjavo. — V sonetu „Pot skozi življenje“ III. 3: Ko hrast cvetice, ki pod njim so v travi v Kot lipa cvetke, ki pod njo so v travi . . — V pripovedni narodni „Cerkniško jezero“ V. 4: In mu prijazno pravi: Povej mi, kaj ti je? v Sirota, kaj ti je? — VIII. 4: In rečem ti, to dekle nevesta tvoja bo v Da ona nevesta tvoja bo; XII. 2: Iz serca rad bi gledal neveste tvoje kras v Iz serca rad bi vidil . . ; XIII. 2: Za lučjo, ki mu z grada visocega miglja v Prot luči, ki mu . . — V pesmi „Hrušica“ II. 4: V gostem listji nad menó ali manó nam. menoj, da se vjema z vtihnajo; III. 4: Kteri se krivé v dolé v Ki krivijo se v dolé; VII. 8: Mim Pavijskih nam. pavijskih podrtin. — V baladi „Zaklad na Hudem polji“ II. 3: Na njej v slednjem ščipu v Na njej o slednjem ščipu . . ; VII. 3: Al skrinja hrane polna nam. polne; XII. 2: Kar vé, da ga bo treba v Ker vé itd. —

Kar je Svetličič popeval v pesni „Na planini“, ki se o zgodovini tako čversto strinja z ono „Na Hrušici“, posebej o Slovencu:

„Zvest Bogu in domu bil je
In bo vedno Slave sin
Dokler solnce bo zlatilo
Verhe plešastih planin“ —

to nam o narodu in domu svojem ter sam o sebi kaže kaj iskreno v pesni po narodnih zloženi vže v novejši dobi, namreč:

Na Mravljiškem vrhu.

Kaj se beli tam na gori
Med grmovjem in med bori,
Je li groblja, je li sneg?
Groblje v kraji tistem ni je,
Burja studna več ne brije,
Davno kopen je že breg.

Skala je, pečina krasna,
Ž nje se — so vremena jasna —
Vidi zemlja kranjska vsa.
Zemlja kranjska, zemlja blaga,
Duši moji milodraga,
Bodi mi pozdravljena!

Ti si knjiga svetu dana
Vredna biti vsemu znana;
Pa kdo v tebe vprè oči!
Redek le je, da se zmeni,
Kaj je v tebi, in te ceni,
Kakor gre, po vrednosti.

Ti si njiva, ki gnojila
Jo je vojsk in bojev sila
Mnogo let nenehoma;
Njiva, ki so jo orala
Kónj kopita, in teptala
Ji vsejana semena.

Ti si raka, kjer Posavci,
Kjer Primorci, kjer Podravci,
Ki so za-te padli, spé.
Njih desnica tri sto let je
Turku krhala početje;
Kdo pa jim kaj hvale vé?

Srečna torej si ti, skala,
Da priroda ni ti dala
Srca občutljivega:
Mirno gledaš v dalje zračne,
Al so čiste, al so mračne,
Al vihar po njih divjá.

„Ah, predragi! ah ne sodi
Me tak krivo, veren bodi,
Tudi jaz imam srcé;
Tudi jaz vem razločiti
Ino morem občutiti,
Kaj je blagor, kaj gorjé.“

„Gledala sem s te višine
Divjih rojev klete čine,
Ko si svet delili so;
In smem reči, da storilo
Se je tudi meni milo
Nad krivico prehudó.“

„Slišala sem zdihe vroče
Dedov tvojih, ko jim kočé
Palili so nad glavó;
In tud mene je bolelo
Srce, ko mi je donelo
Njih jokanje na uhó.“

„Dnevi sparni so varili
In nalivi mi kalili
Stene neopažene.
Vihte strašne so bučale,
Da bi skor me omajale,
Pa ganila nisem se.“

„Glej! strel moč me ni razklala,
Vlagi, toči v bran sem stala,
Štoj udarcem tudi ti.
Če nadzvezdne pa oblasti
So ti namenile pasti,
Padi, — zakon ti veli —.“

Skala! čuj prisego mojo:
Zvršiti naročbo tvojo
Vse vse dni se trudil bom.
In ko bela smrt me grudi —
Mož beseda — bode tudi
Zadnji zdih moj: Bog in dom!

In Svetličič — bil je tudi mož beseda! — Da bi pač takih moč v prihodnje dobivala še dokaj o takem pesniku ponosna Slovenija, in da bi vsi, ki radostni prebirajo prelepe njegove pesmice, ž njo vred ranjkemu vsaj v duhovnem svojem napredovanji splétali spominšice, kakoršno je vsadil mu verli Radoslav po Zg. Danici 1881 l. 9:

Spominšica

na grob svojemu nepozabljivemu učeniku keršanskega nauka na Verhniki
v mladostni dobi, preč. gosp. Fr. Svetličiču.

Spominšico Ti stavim na gomilo,
Učitelj moj nekdanji ljubeznjivi,
V spomin hvaležnosti, Nepozabljivi!
Zdaj ko dejan si v černe zemlje krilo.

Za tvoj poklic ti serce je žarilo,
Pastir Gospodov zvest in nevtrudljivi,
Sin blag Slovenije bil dan svoj živi,
Marsktero pesmico si pel ji milo.

Ni gnalo te po blišu svetne slave,
Obilno pil iz kupe si terpljenja;
Pa breme nosil Bógu vdan in véрно:

Naj duša tvoja k Jezusu v višave
Po venec splava večnega življenja,
Uživa tamkaj slavo neizmerno!

Iz polpreteklega časa.

(Konec.)

1. Dné 27. julija 1875. l. podari slavna c. kr. kmetijska družba Kranjska eno garnituro vertnarskega in sadjerejnega orodja v vrednosti 25 gld. av. v. brezplačno.

2. Dné 6. marcija 1876. l. podari vodstvo deželne sadje- in vinorejne šole v Mariboru za tukajšnji šolski vert a) 200 jabolčnih, b) 200 hruševih dvoletnih divjakov in c) 60 kosov raznih jabolčnih in hruševih žlahtnih cepičev v vrednosti 6 gld. av. v. brezplačno.

3. Dné 8. aprila 1876. l. podari slavna c. kr. kmetijska družba Kranjska vsled dopisa od 15. svečana 1876. l., šte. 1013, gotovi znesek z 25 gld. av. v. v podporo in uredbo tukajšnjega šolskega verta.

4. Dné 9. aprila 1876. l. podari brezplačno vodstvo deželne sadje- in vinorejne šole na Slapu za tukajšnji šolski vert 38 kosov raznih požlahtnjenih sadnih pritlikovcev (dvoletnih) in nekoliko cepičev, vse skupaj vredno 8 gld. av. v.

5. Dné 19. aprila 1877. l. prejme se na tukajšnjo prošnjo vsled dopisa c. kr. namestništva Teržaskega od 9. marca 1877. l., šte. 2623, iz c. kr. centralnega sadišča Goriškega a) 200 jabolčnih, b) 200 hruševih in c) 200 češnjevih enoletnih divjakov v

vrednosti od 6 gld. av. v. brezplačno. — Ta drevesca je g. France Povše vsled nakaza deželnega gozdnarskega nadzorništva Teržaskega od 8. marcija 1877. l., štev. 399, za tukajšnji šolski vert prejel in jih le-sem brezplačno poslal.

6. Dné 30. aprila 1877. l. podari vodstvo deželne sadjein vinorejne šole na Slapu 5 količ najboljših tertnih verst in pa za 200 divjakov požlahtniti — sadnih cepičev za tukajšnji šolski vert — brezplačno; vredno vse skupaj 1 gld. av. v.

7. Dné 24. avgusta 1877. l. podari centralni odbor slavne c. k. kmetijske družbe Kranjske denarno podporo za tukajšnji šolski vert v gotovini 15 gld. av. v. po nakaznici

8. Dné 20. svečana 1878. l. preskerbi in brezplačno podari gosp. Andrej Šinigoj, posestnik, tergovca in mesar v Dornbergu, sedem raznih verst češnjevih in sedem raznih verst breskvinih cepičev najboljše verste — za požlahtnjevanje drevesc v tukajšnjem šolskem vertu, vredno najmanj 3 gld. av. v.

9. Pozneje podari vis. c. k. deželni šolski svet na tukajšnjo, o svojem času po šolskem vodstvu podano prošnjo — znesek z 19 gld. 82 kr. av. v. iz dotične državnice, za 1878. leto odmerjene subvencije za napravo kmetijskih knjig in drugih dotičnih učnih pripomočkov.

Posebno veselje do te prekornostne stroke kmetijstva vzbudilo se je koj v začetku med mladino višjih dveh oddelkov vsakdanje in ono ponavljavne šole. Tudi odrasčeni gospodarji in nekateri posestniki iz domače in sosednjih občin pridobili so se z dejanskim zgledom za sadjerejo, čemur dokaz naj bode to, da se jih je v teku letošnje (1878.) pomladi 21 gospodarjev za dejanski poduk v sadjereji pri podpisnem oglasilo, katerej želji je on tudi z največjim veseljem vsestransko zadostil.

Z milo pomočjo in podporo blagih dobrotnikov v tem obziru spravil se je tukajšnji šolski vert v teku prošlih trideseterih mesecev v najboljši stan, tako, da se sedaj v njem (šolskem vertu) nahaja 662 požlahtnjenih sadnih drevesc, ter eno-, dvo- in triletnih sadnih divjakov pa 1638 komadov, tedaj vseh drevesc 2300 skupaj, kar je gotovo prav dober vspeh tega poduka za tako kratek čas.

Poleg tega se je tudi letošnja pomlad iz tukajšnjega šolskega verta med učence domače ponavljavne šole razdelilo 200 enoletnih sadnih divjakov, dalje dalo se je za šolski vert v Budanjah drugih 200, in za šolski vert v Ajdovščini pa 100 enacih divjakov, toraj vseh skupaj 500 komadov.

To pomlad razdelilo bilo se je tudi že 29 dvoletnih požlahtnjenih sadnih drevesc iz tukajšnjega šolskega verta med domačine.

Posebno veselje za podpisnega, za šolsko mladino in šolsko občino bilo je pa to, ker je letos tudi že osem drevesec pritlikovcev v tu-

kajšnjem šolskem vertu prvo sadje obrodilo, od katerih se je 96 prav okusnih sadežev dobilo, kar je dokaz, da je tukaj za sadjerejo izredno ugodni kraj, ter da se mali trud prav kmalo dobro plačevati in velike obresti donášati more.

Edina uima, katera tukaj uspešnej sadjereji nasprotuje, je od časa do časa izredna buriya, za katero treba je vselej v drevesnici več ali manj popravljati. Pa tudi tej nepriliki more se kolikor toliko s tem kljubovati, da se mesto visokega sadnega drevja nasadé pritlikovci in špalirji, s katerimi buriya toliko gospodariti ne more, kot z visokim drevjem.

Ta kratka, iz lastne skušnje napravljena opomba naj bila bi poznejšim p. n. gospodom naslednikom prvotno vodilo pri dejanskem podučevanju v sadjereji na tukajšnji šoli.

Mili Bog naj pa vsako prizadevanje v povzdigo pravega napredka, prave olike in splošnega blagostanja vsestransko blagoslavlja in naj mu nevsahljivi tek podeli!

V Šturiji, dné 11. oktobra 1878.

Matija Rant.

Zabava in pouk.

(Konec.)

10. Sosedna ljudstva.

Moabljani, potomci Lotovi, stanovali so onstran Jordana, na vzhod rodovoma: Rubenu in Gadu. Izraelci jih niso napadli, a pozneje so jim bili sovražni; vojskoval se je ž njimi Jefte, Savel, David, Josafat in celo še Juda Makabejec; pozneje zginejo med Arabljani.

Izmaelci so potomci Izmaela, sina Abrahamovega s Hagaro. Imenujejo jih tudi Arabljane.

Madiani so bili Izraelcem sorodno ljudstvo, ki so izpeljali svoj rod od Abrahama. Bili so malikovalci, zapeljali so Izraelce na njih potovanji v obljubljeni deželo v gerde pregrehe. Bili so pastirji in so stanovali na jugovzhodu od Palestine.

Edomljane ali Idumejce, t. j. rudečkaste, imeli so za potomce Ezava (Edoma). Odlikovali so se zmirom s svojim sovraštvom do Izraelcev. Njih prebivališče, Idumeja, je bilo na gorovji Seir, ki se je raztezalo notri do Hebrona. Odkar je bil Jeruzalem razdjan, zginejo iz zgodovine.

Mogočen kananejski rod so bili Amorejci (Amorrh.), ki so stanovali v gorovji Judovem in nekaj tudi v gorovji Efrajm. Tudi oboje kraljevin onkraj Jordana, Basan in Sihem, imelo je stanovalce tega rodú. Izraelci so jih zmagali in podjarmili, menda so se potem pomešali z Izraelci.

Amalečanje, arabsko pokolenje, stanovali so med Edomljani, Filistejci in egiptovsko mejo. Bili so hudi sovražniki Izraelcem, Savel in David sta jih terdo pestila in poslednjič so bili ugonobljeni.

Filistejci so stanovali v Filisteji, ozkem robu ob morji, ki se razteza od jugozahodne Palestine do egiptovske meje. Bili so potomci Hamovi (?). Ob času sodnikov so se Izraelci čestokrat z njimi bojevali. „Filistejec je bil toliko, kolikor smertni sovražnik Izraelu.“ Od časa Makabejcev pa zginejo iz zgodovine.

Feničarji so stanovali ob bregu sredozemskega morja do gore Karmel. Bili so potomci Hamovi. Sloveča mesta so tam bila: Sidon, Tir, Sarepta. Bili so prvi znani kupčijski narod. Vera Feničarjev je bila zelo podobna babilonski, častili so namreč solnčnega Boga Baala in Moloha.

11. Palestina ob Jezusovem času.

Kako je bila Palestina ob Jezusovem času razdeljena, smo že slišali. Naštejmo še poglobitna mesta po posameznih deželah (provincijah).

a) Mesta v Judeji. Na mestu Jeruzalema je uže stal ob Abrahamovem času Salem, t. j. mir, kralj njemu, Melhisedeh (po mnenji nekaterih oča Sem) je Bogu daroval vina in kruha. Pozneje so imeli Jebusejci tam svoj grad. David si je to prisvojil in je mesto, sedaj Jeruzalem imenovano, napravil za središče svoje države. Razločevali so pozneje 4 dele: grič Morija (ki je uže bil posvečen po Izakovi daritvi), na njem je stal Salomonov tempelj, višavje Sion z Davidovim gradom, višavje Akra in Bezeta. Ob Kristusovem času je imelo mesto 120.000 prebivalcev. V Jeruzalemu in v okolici je vsaka pód zemlje kristijanom sveta. Blizu mesta v vznožji Oljske gore je bila pristava Gecemane (Gethsemane). Ta kraj nam je znan iz terpljenja Gospodovega.

Dve ure na jugovzhodu od Jeruzalema je bilo rojstveno mesto Izveličarjevo, Betlehem, t. j. hiša kruha. V gorovji Judovem je bilo staro mesto Hebron v globokem dolu. Hebron pomeni toliko, kolikor mesto ljubljenca (Abraham). Tukaj je stanoval ta častitljivi oča, tu je stoloval David, dokler je bil kralj samo Judovemu. Bersabe se imenuje uže v zgodbi očakov, bilo je skrajno mesto na jugovzhodu. Betanija je bila blizu Oljske gore; Betel na meji med Judejo in Samarijo; Gabaaon v gorovji na severovzhod glavnemu mestu; Efrajm, Jeriho, tudi palmovo mesto, severovzhodno od Jeruzalema. Tukaj je Jezus slepega ozdravil, tukaj je šel v hišo višjega colnarja. Galgala je bila med glavnim mestom in Jordanom; Haj, Cezareja (Palestina) blizu sredozemskega morja. (Ta Cezareja se ima razločiti od Cezareje Filipove, ki je bila v Pereji.) Jo pe ali Jafa, tako rekoč ladijestaja Jeruzalemu, od katerega je 7 milj (poldrug dan), ima ozke, krive ulice in se razteza

stopnjevaje po stožkasti gori. (Jope je starodavno mesto, znano tudi iz djanja apostolov. Poklic poganov k sveti veri, stotnik Kornelj in njegova družina.) Modin je zanimivo rojstveno mesto Makabejcem. Lidda je znana iz apost. dejanj. V Arimateji je stanoval Jožef, ki je pokopal Kristusovo telo. Emavs, terg, tri ure na severozahod od Jeruzalema, je znan od vstajenja Kristusovega. Gabaa je v severnem delu Judeje.

b) Mesta v Samariji. Judeja je največa provincija tostran Jordana, a Samarija je najmanjša.

Samarijani so zmes ljudstva, združili so se Judje, povrativši se iz sužnosti, s priseljenimi Asirci. Pozneje so se hotli Samarijani vdeleževati pri zidani tempeljna, a Judje niso marali za nje. Od tod sovraštvo med njimi in Judi. Samarijani so imeli le petero bukev Mozesa, a tudi mnogo poganskih navad.

Po glavnem mestu, Samariji, se dežela imenuje. V Jezrahelu je imel kralj Ahab palačo; blizo je bil Nabotov vinograd. Blizo Salima je sv. Janez kerščeval. Sihem je prestaro mesto, tukaj je Abraham postavil svoj šotor. Jakob je tukaj zemljišče kupil in skopal vodnjak. (Jezus in Samarijanka). Blizo tukaj ste gori Hebal in Garicim; na Hebalu je položil Jozuah blagor ali gorje ljudstvu, na gori Garicim so imeli Samarijani svoj tempelj. Bethulia, znano mesto zaradi junaštva Judithe; drugi pa stavijo ta kraj više blizo jezera Genezareth.

c) Mesta v Galileji. Stanovalci Judeje so imeli sami sebe za prave Izraelce, zaničevali pa so posebno Galilejce: Kaj more priti dobrega iz Galileje? Pa je vendar tukaj Jezus poglavitno učil in razširjal kraljestvo Božje, tudi največ Jezusovih apostolov je bilo iz Galileje.

Dan, iz med najbolj severnih mest, se uže nahaja v povesti očaka Abrahama, tukaj je premagal pet kraljev. V Danu je vpeljal Jeroboam, prvi Izraelski kralj, gerdo malikovanje. V okolici Korocajma je Kristus večkrat učil; izrekel je svoj „gorje“ mestu, ki ga ni poslušalo. Apostoli Peter, Andrej, Filip, Janez in Jakob so bili iz Betsajde, ki je bila na levem bregu galilejskega morja. Tudi tukaj je Jezus večkrat učil, tudi temu mestu je zažugal.

Kafarnavm, mesto Jezusovo, svoje dni do neba povzdignjeno, je v razvalinah. Blizo jezera je tudi Tiberias, kjer so bile toplice. Kana, ne daleč od Nazareta; oboje mest se večkrat imenuje v sv. pismu. Najm, kjer je Jezus mladenča v življenje obudil, je v ravnini Ezdrelon, Jezrahelu (gerško Ezdrelon). Ta ravnina je obilo s kervijo napojena; tukaj je premagal Saladin kristjane in potem Jeruzalem vzel.

d) Mesta v Pereji. Ta je jedina dežela, ki je bila na levem bregu Jordana, ker so stanovali razen Judov tudi poganje. Ako so uže Galilejce zaničevali, zaničevali so tem bolj Jude v Pereji, ker so mnogo občevali s pogani. Na severu je kraj desetero mest.

Na bregu Hermona je mesto Cezareja Filipova. Jabes je mesto, katero je Savel obvaroval pred Amonejci, zato so mu bili prebivalci hvaležni, ter so pokopali njegovo telo. Bethania je bila onkraj Jordana. V Mahanaim, mestu Levitev, so oklicali Jsbo Seth-a, sina Savlovega, za kralja. — Hesebon. — Druga Bethsaida Julijeva je bila na levo stran Jordana. Ta kraj nas spominja čudeža, ko je Jezus pet tisoč mož nasitil in slepega ozdravil, nekateri pa stavijo kraj nasičenja blizu mesta Tiberija.

Gadara, unkraj Jordana, je tekmovala z Jeruzalemom; cesar Vezpazijan je mesto razdjal, viditi so velike razvaline tega mesta na neki gori, njeno vznožje pretaka reka Jarmuk (staro ime).

D o p i s i.

Iz Šent-Jerneja — Na čelu si nam prinesel dragi »Tovariš« žalosno naznanilo, da je ljubljeni dr. Janez Bleiweis vitez Tersteniški umrl. Znano je vsakemu njegovo delovanje na šolskem polji, kakor tudi njegov trud za nas učitelje. Bog mu za vse to unkraj groba poverni! — Pri nas smo novo šolsko leto pričeli 17. oktobra t. l.; kakor je že več let navada, ne o vseh Svetih; — ker so nam tako potrebne počitnice dveh mesecev skrajšali na 6 tednov; zakaj so pa še na gimnaziji? — Vpisalo se je mnogo otrok, pa vsaj to ni čudno, ki je tudi županija velika. Razdelili smo pa tako otroke, in sicer:

I. razred obiskuje popoldne (novinci) .	67 dečkov	52 deklic	=	119
„ dopoldne (ki so že vlani hodili)	45 „	30 „	=	75
				194
II. razred popoldne obiskuje . . .	24 dečkov	32 deklic	=	66
dopoldne „	34 „	31 „	=	65
				131
III. razred popoldne obiskuje . . .	25 dečkov	18 deklic	=	43
dopoldne „	43 „	32 „	=	75
				118
V ponavljavni šoli je	70 dečkov	71 deklic	=	141
Skupaj vseh .	318 dečkov	266 deklic	=	584

Za tri učiteljske moči 584 otrok že precejšnje število, toliko bolj, ker je šolsko poslopje staro in majhno, ter smo ga razširjevali na vse strani, pa ne gre narazen. To je gnječa v premajhnih šolskih sobah; in zrak kmali poserkamo, ter je treba zmiraj okna odpirati, da se ne zadušimo.

Posebno težavno je za takega učitelja v premajhnih šolskih sobah pri prenapolnjeni šoli otroke podučevati, kateri je na pljučih bolan. — Nasvetoval bi jaz torej tistim gospodom, ki bodo pri prihodnji deželni konferenciji nazoči, naj bi sklenili, da se učitelji z 30. letom v pokoj denejo, kakor imajo to že na Hrvaškem. Kdor se ni utrudil 30 let pri šolstvu in ves izdelal, bi kmali rekel, da ni božji. — Povabil bi take gospode, ki imajo v tem odločevati, da bi samo

en teden, ali en dan v taki sušilnici ali kovačnici delovali, potem bi videli, kaj se to pravi, v potu svojega obraza kruh jesti; in vresničiti pogovor: »kogar so Bogovi čertili, so ga učitelja naredili«. Ravno tako mi hodi na misel, da naj bi skupno ktero društvo naredilo prošnjo, ali pa tudi skupščina prihodnje dež. konferencije za to, da bi se leta vštევale v pokoj tudi óna, ktera je učitelj provizorično služil, kakor je gosp. Rant letos na deželni odbor prosil. Za vse se naj skupno prosi.

Še več reči bi se lahko nasvetovalo, pa za sedaj naj bo; le to še povem, da je naš krajni šolski svèt letos v proračun vzel tudi 300 gld. za nakup šol. verta, in tudi za vsaki razred po 50 bukvic, t. j. 50 buk. prve stopnje »Slavčka«, 50 bukvic druge stopnje »Slav.« in 50 buk. tretje stopnje »Slavčka«, proti tem, da se bo pri petji med otroke razdelilo, in potem zopet spravilo. Bilo je naprošeno po 100 bukvic od vsake stopnje, pa kaj se hoče, gospodje so le po 50 dovolili, ter tako sem z polovico ostal na cedilu; kakor tudi za tako potrebni šolski vert sem 400 gld. nasvetoval, pa so le 300 gld. dovolili; če bo pa srenja vendar enkrat hotela kaj dati. — Enkrat sem imel pri srenjski seji pravo smolo, kajti na dnevnem redu je bil tudi nakup šolskega verta. Ali o čudo, ko meni gosp. župan prepusti besedo, sem jim kolikor mogoče razjasnil potrebo šolskega verta, in sicer tako velikega, da bi o priliki se zraven t. j. na tistem prostoru tudi novejši in večji šolsko poslopje sozidalo; pa ko sem protestiral in zahteval, da se moj nasvèt v zapisnik zapiše, kaj so mi storili! vsi so iz sobe všli, in niso takrat hotli podpisati zapisnika. Še le čez več časa so na vse strani pretehtovali, ali se ne bi kje in kako vjeli, da bi bilo treba šolo zidati, in so sprevideli, da je bil to le nasvèt, so podpisali, in smo tisti zapisnik c. k. okr. glavarstvu v Krško poslali; kaj se bo zgodilo, mi še ni znano. Ljudstvo se le stroškov boji, pa kaj se hoče, brez denarja se ne dá mnogo ali celo nič storiti. — (Morda bi kazalo v vaši fari napraviti še kje drugé šolo, kamor bi otroci bliže imeli, bolje kakor zbirati vse v jednom kraju. Ur.) Slava in čast pa našemu krajnemu šolskemu svētu, posebno pa vrlemu predsedniku gosp. Karolu Rudež-u, grajščaku v Gracerjevem turnu.

Veliko želj in britkosti bi ti dragi »Učit. Tovarš« lahko še napisal, pa voščim ti raje srečno veselo novo leto 1882. Bog!

J. S.

Šolski ukazi.

Iz seje c. k. dež. šol. svéta za Kranjsko dné 10. novembra 1881.
Na dnevnem redu je bilo:

Poročilo o razširjenji jednorazredne v dvorazredno šolo se je izročilo s primernim nasvêtom kranjskemu deželnemu odboru.

Prošnja upokojenega nadučitelja za zvišanje pokojnine potem milosti se je napotila s pristojnim nasvêtom deželnemu odboru.

Nadučitelj na večrazredni šoli je bil dejan stalno v pokoj; prošnja upokojenega učitelja, naj se obderži še dalje v službi ali naj se mu poviša pokojnina, je bila zaveržena.

Stalno namesčenin je bilo dvoje služeb na dekliški šoli.

Poročilo c. k. deželnega nadzornika za ljudske šole o šolstvu na Kranjskem je bilo predloženo na višje mesto.

Dvema učiteljicema se privoli, da menjate za službe.

Razrešene so bile prošnje gimnazijalcev za oproščenje šolnini, potem prošnje za nagrado.

Iz deželnih zborov.

Kranjski deželni zbor. V XIII. seji dné 22. oktobra je prišel na versto tudi predlog g. Detele, naj se ustanovi v Ljubljani kmetijska šola. Predlog ta sicer ni bil sprejet, a odloženo še ni opuščeno. — Národní poslanci ga bodo stavili zopet o letu osorej, kedar bode več upanja, da se sprejme. Ako ima Goriško svojo kmetijsko šolo, zakaj bi je Kranjsko ne imelo, sicer ne upamo vsega od šol, a vendar-le so koristne, ako so dobro osnovane.

V budgetnem odseku deržavnega zbora je vprašal dr. Vošnjak načelnega ministra barona Conrada, zakaj se ne izveršuje pred dvema letoma sklenena resolucija zastran slovenskih srednjih šol, zakaj se ne uvede enakopravnost i. dr. Naučni minister je na to odgovoril, da ni slovenskih šolskih bukev, sicer pa on (učni minister) vse dobro Slovencem privošči. — Tedaj stari *circulus vitiosus*; kedaj pride nek pravi matematikar, ki bode prečertal ta grešni krog.

Štajerski deželni zbor je dovolil za ljudske šole 1,622.325 gld., ter zapretil učiteljem, da nobeden ne dobi službene doklade, kdor se zunanje dostojno ne vede. — Kdo pa ima »entsprechende äussere Haltung«, v tem sodijo v prvi versti šolski nadzorniki, pod to pretvezo vsacega učitelja rodoljuba lahko denuncirajo. — Za kmetijsko šolo v Grotenhofu so dovolili 10.464 gld., za vinarsko v Mariboru 17.240 gld. — Pri obravnavah za šolske stroke zapuščajo konservativni poslanci vselej dvorano, ker si ne upajo deželi, ki čedalje bolj v dolgove leze, nakladati toliko bremena za šolstvo.

Tirolski deželni zbor je sledeče sklenil: a) Visoka vlada naj skrbi zato, 1. da se spremeni obstoječa splošna postava za ljudske šole in se vpeljejo verske šole, ter da bode verska odgoja podlaga in temelj novi šolski postavi; 2. da bodo imeli cerkev, dežela in stariši vpliv na odgojo in podučevanje otrok, in 3. da bode vsled tega zamogel deželni zbor doveršiti šolsko postavo in vrediti pravne razmere in plačo učiteljev ljudskih šol na Tirolskem.

b) Za zdaj naj pa visoka vlada določi, 1. da se bo v kerščanskem duhu poučevalo, ter se rabile le dobre kerščanske knjige; 2. da se bo pri oddajanji služeb ozir jemal na dotične srenje; 3. da se bodo učiteljske službe tudi delile udom katoliških redov; 4. da se bode srenjam manj davka nakladalo za šolske potrebe, in da bodo otroci, dobro poučeni, bolj pogosto oprosteni osemletnega šolskega obiskovanja; 5. da bodo šolski nadzorniki le bolj ozirali se na glavne predmete; 6. da bodo zgodbe sv. pisma berilo v šoli, in da bodo učitelji po potrebi tudi ponavljali kerščanski nauk; 7. da se zopet nekatere stare šolske bukve vpeljejo in druge dobre kerščanske bukve tiskajo, ter brezverske se odpravijo; 8. da naj se kerščanski nauk in duhovne vaje vredijo po škofovem določilu; 9. da naj imajo dušni pastirji vpliv pri oskrbovanji knjižic; 10. da naj se zopet ustanovi nedeljska šola, ktero naj bi mladina do 16. leta obiskovala; 11. da naj bi se vsaj v višjih razredih šolarji posebej in šolarice posebej podučevali (kar pa je gotovo potrebno v vsih, tudi na nižjih razredih).

Sedaj so pa mislili učitelji, da morajo tudi kaj spregovoriti. Njihov »Landes-Lehrerverein«, ki je zboroval v Innsbuku, je izrekel svoje pomilovanje o teh sklepih; navzočih je bilo pri tem zboru 70 učiteljev iz vseh krajev Tirolskega.

Ali sedaj se prepir raznese po deželi. Ljudstvo je bilo baje zelo nejevoljno, da so si upali učitelji ugovarjati večini deželnega zbora, kjer sedé in glasujejo najviši cerkveni dostojanstveniki.

Pravijo pa, da so mestni profesorji napeljali učitelje k tem izjavam; brati je bilo, da je bil nekako prizadet tudi deželni šolski nadzornik, kar je zelo verjetno, ker bi se sicer učitelji ne bili upali, nasproti se postaviti večini deželnega zbora in večini dežele, ker tirolsko ljudstvo je pri vprašanjih, kar zadeva edinost katoliške cerkve, veljave duhovščine in nje upliva do ljudstva, zelo kočljivo, in se v teh stvaréh zvesto derži svojih duhovnov. Sploh se more reči, da navdušenje med učitelji, ki so novodobno šolstvo uže okusili, zelo ponehuje. V jedni stvari pa so bili namreč vsi učitelji zložni, da so nove plače hvaležno sprejeli, a sedaj ko vidijo, da se plače več ne zboljšujejo, tekmujejo še za petletne doklade, ker te se brezpogojno ne delé. Sploh je pa vse pri vladi in pri nje izversujočih organih, kakoršni so ti, tako pa ravna jo z učitelji nji podložni, to bolje tam slabeje; učitelj pa svoboden ni bil prej in tudi sedaj ni, ker drugi sodijo o njem, njegovem stanu in njegovi delavnosti. Na Tirolskem pa še ni deželne postave, zato še vse nekako vré, a poleglo se bode, kedar bodo stranke videle, pri čem da so; vsakemu svoje, potem bode mir!

Razne novice.

Šolska matica Ljubljanskega mesta v pretečenem letu 1881. — Za šolo zrelih otrok je bilo 3168, in sicer: 1671 dečkov in 1497 deklic. — Lani pa je bilo 1700 dečkov in 1494 deklic, tedaj skupaj 3194 za šolo zrelih otrok; dečkov je bilo 29 več, a manj 3 deklice. Zunaj mesta je stanovalo 50 dečkov (teh je bilo: 15 v I. 27 na II. mestni šoli in 8 na protestantovski šoli), 138 deklic (130 v nunski vnanji, 8 na evangelijski šoli), skupaj tedaj 188 otrok; mestu pripada le 1621 dečkov, 1359 deklic, tedaj 2980 otrok. Od teh 1671 (1621 sem spadajočih) dečkov je obiskalo: I. mestno šolo 408 (393), II. mestno šolo 637 (610), mestno potovalno šolo na Mahu 42, c. k. vadnico 174, evangelijsko šolo 47 (39 tu spadajočih), zavod Waldherr 16, zavod pl. Zollernndorf 4, sirotišče 50, zavod Rehn 1, varušnico malih 7, obertnijsko pripravljavnico 4, gimnazijo 174, realno 71, kupčijsko šolo 3, godbeno šolo 1, doma je bilo poučevanih 5, zarad bolezni jih ni v šolo hodilo 9, zarad neučljivosti 4, neopravičenih 14.

Od 1497 (1359 sem spadajočih) deklic je hodilo: v mestno deklinško šolo 288, v nunsko vnanjo šolo 799 (669), v potovalno šolo na Mahu 34, v c. k. vadnico 116, v evangelijsko šolo 40 (32), v notranjo nunsko šolo 27, v zavod Rehn 18, v zavod Huth 44, v zavod pl. Zollernndorf 9, v sirotišče 69, v vnanje šole 3 (k sv. Petru 2), v varušnico malih 9, doma poučevanih je bilo 24, zarad bolezni ni obiskovalo šol 5, zarad neučljivosti 6, neopravičenih 6. Iz med 2498 za šolo zrelih otrok je hodilo v javne šole: 2498, — med temi 1261 dečkov 1237 deklic, v zasebne šole 325 — teh 118 dečkov, 207 deklic; 3 deklice zunaj Ljubljane, tedaj sploh 2826; v zavode za predšolsko starost 16 (7 dečkov, 9 deklic), 4 dečki v nadaljevalno šolo, 249 v srednje in strokovne šole, 29 (5 dečkov 24 deklic) je bilo doma poučevanih, 44 (27 dečkov in 17 deklic) brez pouka.

Meščanska šola v Krškem je postala letos popolna. Vpisalo se je v I. razred 22, v II. razr. 13 in III. razr. 9, skupaj 44 učencev, katere utemeljitelj šole, g. M. Hočev var, prav obilno podpira. Šolo oskrbujejo 3 izprašani redni učitelji, 2 pomožna učitelja (iz tukajšnje ljudske 4razrednice) in 1 učit. veronauka, kateri na teden v vseh treh razredih 88 ur poučujejo. Šola je skoro

z vsemi potrebnimi učnimi pripomočki preskrbljena, ima pa zlasti lepe aparate za fiziko, kemijo in risanje.

Gosp. Anton Nedvĕd, izversten skladatelj, ki je med drugim na svitlo dal »Slavček«, I., II., III. stopnja, je bil odlikovan z zlatim križem za zasluge. Čestitamo k odlikovanju, tem bolj, ker se g. Nedvĕd pri svojih skladbah tudi ozira na nas Slovence, in je po ljudskih šolah njegovo imé slavoznano.

Angiolina Casaro iz Kandije na Piemonteškem je bila tista močna žena, ki se je potegnila na pedagogičnem kongresu v Milanu za versko odgojo. Sv. Oče zaslišavši to kerščansko dejanje, so ji poslali dragocen spominek. Da ga ji izroči, prišel je nadškofov tajnik iz Vercelli v ta kraj. V številno zbirališče pozovejo gospo in vpričo njih ji izroči tajnik papežev spominek. Čisto iznenadena, zahvali se za spominek ter navdušeno govori o potrebi kerščanske izreje. Naš vek pa to dejanje verlo označuje; v zboru kerščanskih učiteljev si upa le jedna ženska glas povzdigniti za kerščansko izrejo.

Razpisi pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. V šolskem okraji Kranj. Na enorazredni ljudski šoli v Goričah, služba učitelja z letno plačo 450 gld. in naturalnim stanovanjem. Prošnje z dokazi obložene do 18. decembra t. l. — V šolskem okraji Logaškem. Na 4razredni ljudski šoli v Cerknici, učiteljska služba, l. p. 400 gld. v stalno umeščenje. Na 4razredni ljud. šoli v Starem tergu pri Loži, III. učiteljska služba, stalno, eventuell provizorno; do 15. decembra 1881. — V šolskem okraji Postojnskem. Na 4razredni ljud. šoli v Senožečah, nadučiteljeva služba, l. p. 600 gld., stanovanje in opravilna doklada; do 15. dec.; učiteljska služba v Senožečah, v stalno umeščenje, l. p. 450 gld. in stanovanje; do 31. decembra t. l.

Premembe pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. Gdč. Franciška Wrus iz Mirne peči (Hönigstein), in Marija Wrus iz Dragatuša, menjate s privoljenjem c. k. dež. šol. sveta za službi. Gdč. Avguste Supan, učiteljica v Kerškem, se je odpovedala službi; na nje mesto je prišla začasno, spraš. učit. kand. gdč. Hermine Smolĕ. — Gdč. Avguste Schliber je postala podučiteljica v Gornjem Gradu na Štajerskem, na nje mesto je prišla gdč. Steska, za pomožno učiteljico. Gdč. Marija Mali je za trdno postavljena v ljud. šolo v Kranj. Gosp. J. Jeglič je za trdno postavljen v ljud. šoli v Dovjem in ravno tako zač. učit. Leop. Pegam v Sorici. Gosp. Josip Kwapil (iz Češkega) začasni meščanski učitelj v Krškem.

Naznanilo in vabilo na naročbo.

S pričujočo številko zvršuje „Učiteljski Tovariš“ svoje eno in dvajseto leto. Veliko časa je že minulo od leta 1861., ko je naš slovenski šolski list prvič stopil pred slovenski svet. Vse na sveti je izpremenljivo, tudi postave se izpreminjajo po okolščinah časa in po ljudeh, ki imajo pri tem prvo besedo; le eno pa ostane neizpremenljivo — to je resnica in pravica, ki ima svoj izvor v večni resnici in neizpremenljivosti.